

УДК 351:378:796.011.3(477)

Дегтяр Олег Андрійович,

доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, 61002, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17, тел.: (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

Дегтярь Олег Андреевич,

доктор наук по государственному управлению, доцент, доцент кафедры менеджмента и администрирования, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова, 61002, г. Харьков, ул. Маршала Бажанова, 17, тел.: (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

Diegtiar Oleg Andriyovych,

Doctor of Science in Public Administration, associate professor, associate professor of the Department of Management and Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, 61002, Kharkiv, Str. Marshal Bazhanov, 17, (095) 772 19 57, e-mail: ODegtyar@i.ua

ORCID: 0000-0002-2051-3298

Вавренюк Сергій Анатолійович,

кандидат наук з державного управління, викладач кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки, Національний університет цивільного захисту України, 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94, тел.: (057) 700 31 71, e-mail: nuczu@mns.gov.ua

ORCID: 0000-0002-6396-9906

Вавренюк Сергей Анатольевич,

кандидат наук по государственному управлению, преподаватель кафедры пиротехнической и специальной подготовки, Национальный университет гражданской защиты Украины, 61023, г. Харьков, ул. Чернышевская, 94, тел.: (057) 700 31 71, e-mail: nuczu@mns.gov.ua

ORCID: 0000-0002-6396-9906

Vavrenyuk Sergey Anatolievich,

PhD in Public Administration, lecturer of the Department of pyrotechnic and special training, National University of Civil Defense of Ukraine, 61023, Kharkiv, Str. Chernyshevskaya, 94, tel.: (057) 700 31 71, e-mail: nuczu@mns.gov.ua

ORCID: 0000-0002-6396-9906

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.19>

РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ ГОТОВНОСТІ ДО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

Анотація. Досліджено, проаналізовано та узагальнено системи формування готовності до розвитку фізичної культури студентів у ВНЗ України з урахуванням регіональних особливостей, можливості конструктивної рефлексії, комплексного саморозвитку і формування особи, готової до самовизначення, самоудосконалення і саморозвитку в системі фізичної культури. Виявлено, що одним з найбільш важливих компонентів проектування системи формування фізичної культури молоді є рівень здоров'я, який сформувався в процесі їх життєдіяльності. Незважаючи на багатовікові спроби вивчення здоров'я людини, воно досі не має чітких критеріїв оцінки. Незважаючи на велику кількість визначень, точок зору про суть здоров'я, до теперішнього часу немає єдності підходів його визначення. Не викликає, проте, сумніви та обставина, що здоров'я має відбивати здатність людини зберігати свій гомеостаз через адаптацію до умов середовища, що міняються, тобто активно чинити опір таким змінам з метою збереження і продовження життя. Тому при проектуванні системи формування фізичної культури студентської молоді необхідно знати особливості територій, на яких проживали студенти вищих навчальних закладів, для розробки практичних рекомендацій профілактики захворювань і внесення змін в робочі навчальні програми. Відмічено, що готовність до розвитку фізичної культури у студентів – це сформована в процесі фізкультурної освіти у вищих навчальних закладах нова якісна характеристика особи, що має високий рівень компетентності, здатність до самовизначення, самоудосконалення, саморозвитку у сфері фізичної культури, що уміє виокремлювати з неї релевантні формуючі компоненти в процесі саморозвитку і професійного становлення. Доведено, що структура готовності до розвитку фізичної культури у студентів вищих навчальних закладів є багатокомпонентною моделлю, що складається з мотиваційно-цільового, змістовного, операційно-функціонального і рефлексії модулів.

Ключові слова: фізична культура, фізична підготовленість, спортивно орієнтовані технології, стан здоров'я, оздоровчі технології навчання, підхід за багатьма критеріями.

РЕГУЛИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ГОТОВНОСТИ К РАЗВИТИЮ СТУДЕНТОВ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ

Аннотация. Исследована, проанализирована и обобщена система формирования готовности к развитию физической культуры студентов в ВУЗах Украины с учетом региональных особенностей, возможностей конструктивной рефлексии, комплексного саморазвития и формирования личности, готовой к самоопределению, самосовершенствованию и саморазвитию в системе физической культуры. Выявлено, что одним из наиболее важных компонентов

проектирования системы формирования физической культуры молодежи является уровень здоровья, который сформировался в процессе их жизнедеятельности. Несмотря на многовековые попытки изучения здоровья человека, оно до сих пор не имеет четких критериев оценки. Несмотря на большое количество определений, точек зрения о сути здоровья, до настоящего времени нет единства подходов его определения. Не вызывает, однако, сомнения то обстоятельство, что здоровье должно отражать способность человека сохранять свой гомеостаз через адаптацию к условиям среды, меняются, то есть активно сопротивляться таким изменениям с целью сохранения и продления жизни. Поэтому при проектировании системы формирования физической культуры студенческой молодежи необходимо знать особенности территорий, на которых проживали студенты высших учебных заведений, для разработки практических рекомендаций по предотвращению заболеваний и внесению изменений в рабочие учебные программы. Отмечено, что готовность к развитию физической культуры у студентов — это сложившаяся в процессе физкультурного образования в высших учебных заведениях новая качественная характеристика лица, имеющего высокий уровень компетентности, способность к самоопределению, самосовершенствованию, саморазвитию в области физической культуры, умеет выделять из нее релевантные формирующие компоненты в процессе саморазвития и профессионального становления. Доказано, что структура готовности к развитию физической культуры у студентов высших учебных заведений является многокомпонентной моделью, состоящей из мотивационно-целевого, содержательного, операционно-функционального и рефлексии модулей.

Ключевые слова: физическая культура, физическая подготовленность, спортивно-ориентированные технологии, состояние здоровья, оздоровительные технологии обучения, многокритериальный подход.

REGULATION OF THE MECHANISM OF PREPAREDNESS FOR DEVELOPMENT OF STUDENTS BY PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Abstract. The study analyzes and summarizes the system of forming readiness for the development of physical culture of students in higher education institutions of Ukraine, taking into account regional features, the possibilities of constructive reflection, integrated self-development and personality formation, ready for self-determination, self-improvement and self-development in the physical culture system. It was revealed that one of the most important components of the design of the system for the formation of young people's physical culture is the level of health that was formed in the process of their life. Despite centuries of attempts to study human health, it still has no clear criteria for evaluation. Despite the large number of definitions, points of view on the nature of health, so far there is no unity of approaches to its definition. It does not, however, cause doubts and the fact that health must reflect the ability of a person to maintain his homeostasis through adaptation to changing environment conditions, that is, to actively resist

such changes in order to preserve and prolong life. Therefore, when designing a system for the formation of students' physical culture, it is necessary to know the features of the territories inhabited by students of higher educational establishments for the development of practical recommendations for the prevention of diseases and the introduction of changes in working curricula. It is noted that readiness for the development of physical culture in students is a new qualitative characteristic of a person with a high level of competence, self-development ability, self-perfection, self-development in the field of physical culture that is able to distinguish from it in the process of physical education in higher educational establishments. forming components in the process of self-development and professional formation. It is proved that the structure of readiness for the development of physical culture among students of higher educational institutions is a multi-component model consisting of motivation-purposeful, informative, operational-functional and reflection modules.

Keywords: physical culture, physical readiness, sports-oriented technologies, state of health, improving technologies of teaching, multi-criteria approach.

Постановка проблеми. Аналіз науково-методичної літератури і узагальнення передового досвіду роботи кафедр фізичного виховання ВНЗ України свідчать про кризу навчальної дисципліни “Фізична культура”, що наступила в 90-х роках. Одним із напрямів у вирішенні цих завдань є спортизація фізкультурної діяльності в освітніх установах. Сучасна система спортивного тренування є виключно складним соціальним явищем. Одним із найважливіших аспектів, який надає системності і цілеспрямованості процесу управління, є планування. Для реалізації системи формування готовності до розвитку фізичної культури студентів у ВНЗ України з урахуванням регіональних особливостей була розроблена технологія навчання. Структура готовності до розвитку фізичної культури у студентів ВНЗ України є багатокomпонентною моделлю. Одним із наріжних принципів інноваційної

освіти, у тому числі і у сфері фізичної культури, є багатокритеріальний підхід. Саме такий підхід є одним із перспективних у вирішенні проблем формування готовності до розвитку фізичної культури у студентів ВНЗ України.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Удосконаленню і розвитку системи фізичного виховання студентської молоді присвятили свої дослідження С. М. Домбровська, В. Г. Ареф'єв, М. Д. Зубалій, Т. Ю. Круцевич, А. С. Куц, Р. Т. Раєвський, С. М. Сінгаєвський, Б. М. Шиян, А. Д. Дубогай та ін.

Однак наявність зазначених досліджень, отримані результати та розроблені науково-методичні рекомендації за окресленими напрямками можуть бути використані для вирішення нагальних сучасних проблем управління галуззю, а саме сприяти підвищенню ефективності діяльності органів державної влади в розвитку

фізичної культури і спорту. Разом із тим системний аналіз наявних джерел свідчить про їх надто загальний або вузькопрофесійний характер. Крім того, теоретичні основи державного управління фізичною культурою і спортом у вищих навчальних закладах для студентської молоді розглядаються епізодично, без застосування комплексного підходу, що призводить до відсутності науково обґрунтованих висновків, рекомендацій та пропозицій, які мали б сприяти якісному вирішенню завдань щодо розвитку галузі.

Мета статті — проаналізувати та спрогнозувати модель багаторічної підготовки фахівця з фізичної культури і спорту у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Головна мета фізичного виховання насамперед полягатиме у задоволенні потреб студентів, а також суспільства в цілому, разом з тим у формуванні духовного і фізичного розвитку особистості, які сприятимуть зростанню рівня життєдіяльності та формуванню високої фізкультурно-оздоровчої компетентності тих, хто навчається.

У галузі фізичного виховання студентів під багатокритеріальним підходом ми пропонуємо розуміти складне системне особистісне становлення, яке містить мотиваційно-ціннісні орієнтації, спрямовані на здоровий спосіб життя, разом з емоційними та вольовими складовими, які допомагають забезпечити готовність фахівця до фізичного самовдосконалення завдяки засобам фізичної культури та спорту. Багатокритеріальний підхід також налічує системні фізкультурно-оздоровчі знання, суб'єктивний

досвід, вміння та навички, необхідні для вирішення фізкультурно-оздоровчих питань соціальної інфраструктури.

Слід зазначити, що з метою формування соціального замовлення на проектування систем готовності студентів до розвитку фізичної культури доцільно проаналізувати стан компонентів соціокультурної готовності в регіонах України, як об'єктивний чинник, що забезпечує ефективне її функціонування.

Вивчаючи критерії оцінки регіональних особливостей розвитку фізичної культури, ми виділили групу чинників, які можна об'єднати таким поняттям, як соціокультурна готовність до розвитку ФК, — це інтегральна якісна характеристика середовища життєдіяльності населення, що ґрунтується на громадському здоров'ї, як результаті впливу економічного розвитку регіону, екологічного стану, клімато-географічних особливостей і розвитку фізичної культури (фінансування, достатня кількість кваліфікованих кадрів, розвиток сучасної матеріально-технічної бази спорту, кількість тих, що займаються різними видами фізичної культури).

Критерії компонента соціокультурної готовності — розвиток фізичної культури — включають оцінку стану розвитку матеріально-технічної бази (кількість споруд, пропускна здатність), фінансування (кількість виділених засобів на одну особу, що займається спортом), чисельність тих, що займаються в спортивних секціях, в освітніх установах [1].

Одним із найважливіших компонентів проектування системи фор-

мування фізичної культури молоді є рівень здоров'я, який сформувався в процесі їхньої життєдіяльності. Незважаючи на багатовікові спроби вивчення здоров'я людини, воно досі не має чітких критеріїв оцінки. Незважаючи на велику кількість визначень, точок зору про сутність здоров'я, нині немає єдності підходів його визначення.

Не викликає, проте, сумніву та обставина, що здоров'я має відбивати здатність людини зберігати свій гомеостаз через адаптацію до умов середовища, що змінюються, тобто активно чинити опір таким змінам з метою збереження і продовження життя.

Тому при проектуванні системи формування фізичної культури студентської молоді необхідно знати особливості територій, на яких проживали студенти ВНЗ для розроблення практичних рекомендацій профілактики захворювань і внесення змін у робочі навчальні програми. Здоров'я на популяційному рівні характеризується комплексом кількісних параметрів, серед яких особливе місце займають показники захворюваності і маркери санітарно-демографічної ситуації, — насамперед народжуваність, смертність, дитяча смертність [2, с. 89].

Оновлення і поглиблення змісту освіти у сфері фізичної культури передусім пов'язане з якнайповнішою реалізацією його культуруотворюючих функцій. Його соціокультурна суть — у формуванні нового образу світу і нової, вписаної в цей образ, системи культурної діяльності особи. З одного боку, освітній процес співвідноситься зі своїм соціально

значущим змістом, а з другого — обумовлений досвідом студента як суб'єкта освітнього процесу і носія власної культури. У цій ситуації студент реалізує свободу вибору, індивідуальність свого освітнього шляху, в результаті якого придбаває свою культурну ідентичність. Лише в цьому випадку особа сприймає освіту у сфері фізичної культури як складову власного стилю життя, може створити себе сама, підпорядковувати освіту цілям особового зростання [3, с. 12].

Одночасно освіта стає фактором психічної активності особи, формою її культурного буття. Водночас освіта значною мірою детермінована логікою процесу розвитку особистості, усвідомлення своїх потреб, цілей. А для цього мають бути створені умови, в яких відбуваються процеси розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання і самоосвіти.

Таким чином, підвищення мотиваційно-цінносного відношення студентів до занять фізичною культурою і спортом буде ефективним, якщо запропоновані навчальні програми з фізичного виховання враховуватимуть запити і потреби студентів у сфері фізичної культури і спорту з урахуванням віково-статевих і соціально-демографічних особливостей. Пріоритет спортивно орієнтованого підходу в організації навчального процесу у ВНЗ дасть змогу здійснити спадкоємність спортивного руху і зняти протиріччя між запитом і реалізацією його у студентів у видах фізкультурно-спортивної діяльності.

Орієнтування на оздоровчий ефект навчальних програм ВНЗ об'єктивно може бути вирішене в

системі вищої освіти лише частково, однак не може бути пріоритетним. Чинники життєдіяльності людини (спадковість, екологія, спосіб життя) настільки великі, що на частку “рухової діяльності із забезпечення здоров’я” доводиться в “доброму” випадку 50 %; у “гіршому” – менше 10 %, і тому отримання реально швидкого результату від цієї програми скрутно. Професійно-прикладна спрямованість робочої програми для студентів ВНЗ знижує свою значущість у зв’язку з тим, що фізичні якості, які входять в зону професійного ризику, мають віддалений ефект отримання результату і, у свою чергу, стримують усебічний, гармонійний розвиток особистості [4, с. 7].

Спортивно орієнтована програма для студентів, спрямована на поглиблене вивчення окремих видів спорту і сучасних рухових систем, дає змогу отримувати результати від виду діяльності в умовах змагань, контрольних випробувань, оцінювати здібності і формувати стійку потребу до регулярних занять. Вона виправдана для студентів, які практично здорові, але недостатньо підготовлені для занять у відділенні спортивного удосконалення, де здійснюється підготовка збірних команд до участі у студентських змаганнях різного рівня.

Орієнтація на тренуючий ефект є оптимізуючим чинником для розвитку основних фізичних якостей, що необхідно для юнацького віку, коли відбуваються активні процеси фізичного розвитку. Отже, вибір навчальної програми спортивного напрямку є потребою студентів, що необхідно враховувати при організації навчального процесу і корекції змісту

робочої програми (див. таблицю) [5, с. 17].

Вивчення мотиваційно-ціннісного відношення студентів до фізичної культури і спорту уможливило виокремлення дев’яти основних мотивів, що відбивають це відношення: фізичного вдосконалення, дружньої солідарності, суперництва, наслідування.

Слід зазначити деякі відмінності у відношенні студентів та студенток до фізичної культури та спорту, які потребують ретельної уваги від викладачів до організації занять. Відмінності між мотивацією у дівчат та юнаків, на наш погляд, можливо пояснити їх відношенням до занять, а також тією цінністю, яку займає фізична культура та спорт у їхньому житті. Згідно з даними з [5] для дівчат найбільш цінними стали такі показники, як корекція фігури (майже 45 %), зміцнення здоров’я (38 %), збагачення рухового досвіду (35 %), тоді як юнаки віддають перевагу при відвідуванні занять задоволенню потреб у русі (58 %), цікавляться оригінальними видами рухової діяльності (44 %), а також можливості підвищувати свій рівень фізичної підготовленості (32 %).

Примітно, що, вивчаючи негативну мотивацію різностатевих груп, не було виявлено особливих відмінностей. Серед них можна виділити такі показники, як: не відповідає інтересам і можливостям конкретна спортивна спеціалізація (55 %); неможливість виконати контрольні нормативи (51 %); низький рівень фізичної підготовленості (42 %).

Такий стан вказує на те, що отримані результати в ході дослідження

Динаміка вибору видів спорту і сучасних рухових систем студентів залежно від віку, %

№ пор.	Вид спорту	Вік, років					
		16	17	18	19	20	21 і старше
дівчата							
Кількість учасників		102	300	129	50	45	42
1	Бадмінтон	1,9	4,6	3,1	4,0	20,0	–
2	Баскетбол	17,9	6,2	3,9	8,0	–	16,6
3	Волейбол	12,7	27,2	27,9	10,0	15,5	21,4
4	Гандбол	3,9		–	–	–	–
5	Ритмічна гімнастика	25,8	24,2	2,3	4,0	–	–
6	Аеробіка	8,8	10,3	21,7	10,0	28,8	30,9
7	Шейпінг	0,9	4,3	3,9	28,0	24,4	19,3
8	Легка атлетика (оздоровчий біг)	1,9	2,6	3,1	–	–	–
9	Настільний теніс	10,7	9,3	13,2	24,0	–	9,5
10	Міні-футбол	0,9	5,3	12,4	–	6,6	–
11	Курс самооборони	15,4	6,0	8,5	12,0	4,7	2,3
12	Шахи	1,9		–	–	–	–
юнаки							
Кількість учасників		104	384	120	47	53	35
1	Армспорт	–	–	15,8	10,6	26,4	8,5
2	Атлетична гімнастика	2,8	9,6	5,8	17,0	9,4	17,1
3	Бадмінтон	1,9	–	–	–	–	–
4	Баскетбол	22,1	14,0	9,1	23,4	5,6	–
5	Бокс	–	–		–	1,8	8,5
6	Боротьба	6,7	7,3	7,5	19,1	16,9	20,0
7	Волейбол	20,1	19,2	–	–	24,7	11,4
8	Гандбол	4,8	2,8	–	–	–	–
9	Гирьовий спорт	3,8	5,9	–		1,8	–
10	Карате-до	3,9	4,9	3,6	–	–	–
11	Легка атлетика (оздоровчий біг)	1,9	2,6	–	–	–	5,7
12	Настільний теніс	6,7	4,7	10,8	8,5	–	–
13	Тхеквондо	3,9	–	–	–	–	–
14	Пауерліфтинг	2,9	2,8	17,5	4,5	–	–
15	Футбол	3,9	9,1	19,1	12,7	–	17,4
16	Міні-футбол	5,9	–	–	–	13,4	–
17	Курс самооборони	8,7	17Д	10,8	4,2	–	11,4

необхідно використовувати при побудові навчального процесу разом з упровадженням у роботу диференційованого підходу до роботи зі студентами різної статі, у тому числі визначаючи види рухової активності та при плануванні змісту занять фізичною культурою.

З метою збільшення такого компонента багатокритеріального підходу, як індивідуальність, на нашу думку, необхідно передбачати так само й індивідуальні заняття для студентів обох статей. При цьому важливо враховувати не тільки різні нормативи, а й припускати при побудові навчально-виховної роботи різну спрямованість занять. Так, вибір тематики не слід обмежувати певним обраним видом спорту, на перший план можна поставити підбір видів спорту за інтересами, варіювати форми, засоби та методи організації занять.

Зауважимо, що побудова навчального процесу, обмеженого нормативним підходом, що передбачає лише зовнішні показники і не звертає увагу на тих, хто навчається, призводить до негативного ставлення до спорту і небажання займатися фізичною культурою. Це спричиняє до того, що багато студентів не сприймають фізичну культуру як навчальну дисципліну, що має власний науково-практичний зміст, поняття і принципи, закономірності та методи діяльності. Визначено також, що багато студентів асоціюють фізичну культуру з діяльністю, яка має чисто механічний характер. Тому формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою і спортом студентів ВНЗ має бути одним із фундаментів

ефективної професійної підготовки для здійснення подальшої практичної діяльності. А процес її активізації буде більш успішним, якщо виділяти об'єктивні і суб'єктивні чинники, які зумовлюють динаміку формування мотивів до занять спортом.

Разом з цим спортивні мотиви стають для студента актуальними і особистісними тоді, коли діють у взаємозв'язку з навчально-професійними мотивами. Таким чином, можна сказати, що, спираючись на мотиви занять фізичною культурою, застосовуючи індивідуальний підхід з огляду на різні типи особистості студентів, можна виховувати необхідне відношення до фізичної культури і спорту на основі розроблених оптимальних форм і методів організації занять, які будуть максимально відповідати інтересам студентів.

Безперечно, задоволення інтересів студентів є найважливішим шляхом у зміцненні їхнього здоров'я, сприяє самостійному заняттю фізкультурою і спортом, що загалом позитивно позначиться на здоровому способі життя.

Так, для ефективного формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури, яке ґрунтується на застосуванні багатокритеріального підходу, ми припускаємо, що необхідно враховувати такі педагогічні умови:

1. Удосконалювати ціннісне ставлення до фізичного виховання і спорту можна, спираючись на диференційований підхід побудови навчальних занять, який ґрунтується на вивченні мотивації студентів і їхніх особистісних переваг, що дає змогу визначити схильність ін-

дивіда до оволодіння певним видом спорту.

2. Грунтуючись на діяльнісний підхід, що проявляється у включенні всіх студентів у різні види фізичної діяльності, кожен студент повинен мати можливість вибрати ту сферу діяльності, яка найбільш повно відповідатиме його фізичним можливостям, інтересам та вподобанням.

3. Необхідно досягати максимального співвідношення між структурою фізкультурно-спортивної діяльності у ВНЗ, напрямом та змістом процесу професіоналізації, який передбачає підготовку студента до майбутньої професійної діяльності. При цьому важливо забезпечити взаємодію фізичного виховання з професійною орієнтацією особистості майбутнього фахівця, яка повинна спрямовуватися на ціннісне розуміння занять спортом як одного зі способів ефективного виконання соціальних і професійних функцій.

4. З метою збільшення інтенсивності процесу фізичного виховання у ВНЗ слід збільшити кількість занять фізичною культурою за допомогою залучення студентів у фізкультурно-спортивну діяльність спортивних секцій університету. Такі систематичні заняття сприятимуть більш активному формуванню фізичної культури особистості.

5. За допомогою розширення діапазону знань фізкультурно-спортивної діяльності, її ціннісного призначення для особистості і суспільства можливе зміщення акцентів у студентів з традиційної адміністративної спрямованості фізкультурно-оздоровчої діяльності на її оздоров-

чий, виховний, освітній та професійно-розвиваючий потенціал.

Для вирішення всіх перерахованих завдань необхідно дотримуватися певних принципів, що складаються з:

- усебічного розвитку особистості;
- оздоровчої спрямованості фізичного виховання;
- зв'язку фізичного виховання з трудовою і військовою практикою.

Фізичний і духовний розвиток студентської молоді органічно доповнює один одного і сприяє підвищенню соціальної активності особи. Студентський вік має особливо важливе значення. Це виражається в активному оволодінні повним комплексом соціальних функцій дорослої людини, включаючи цивільні, суспільно-політичні, професійно-трудова.

Фізична культура — засіб не лише фізичного вдосконалення та оздоровлення, а й виховання соціальної, трудової і творчої активності молоді, що істотно впливає на розвиток соціальної структури суспільства. Від фізичної підготовленості, стану здоров'я, рівня працездатності майбутніх фахівців народного господарства багато в чому залежить виконання ними соціально-професійних функцій.

Багатофункціональний характер фізичної культури визначає її до суспільно-корисної діяльності, в яких формуються і виявляються соціальна активність і творчість молоді. Ці дослідження дають змогу стверджувати, що навички громадської й професійної діяльності, придбані завдяки заняттям фізичною культурою, успішно переносяться на інші види

діяльності. Фізична культура дає змогу представити в специфічних формах і напрямках деякі аспекти суті людини (прояв характеру, волі, рішучості), створює умови громадської діяльності.

Комплексне вирішення завдань фізичного виховання у вищих навчальних закладах забезпечує готовність випускників до активнішої виробничої діяльності, здатність швидше опановувати навички, освоювати нові трудові професії. Фізична культура сприяє прояву кращих властивостей особи студента. При цьому на високому емоційному рівні реалізується одна з найважливіших громадських потреб — спілкування з людьми. Переваги спорту як соціального явища полягають в його привабливості для молоді, його “мова” доступна і зрозуміла кожному, людині, його користь для здоров'я безперечна [6, с. 200]. За силою дії на людину фізична культура виходить на одне із центральних місць у культурному житті суспільства як одна із сфер соціальної і державної діяльності та є важливим засобом збагачення культури.

Отже, готовність до розвитку фізичної культури у студентів — це сформована у процесі фізкультурної освіти у ВНЗ нова якісна характеристика особи, що має високий рівень компетентності, здатність до самовизначення, самовдосконалення, саморозвитку в галузі фізичної культури, вміє виокремлювати з неї релевантні формуючі компоненти у процесі саморозвитку і професійного становлення. Структура готовності до розвитку фізичної культури у студентів ВНЗ є багатокомпонентною

моделлю, що складається з мотиваційно-цільового, змістового, операційно-функціонального і рефлексії модулів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасні тенденції розвитку науки в Україні характеризуються зміною парадигм мислення і типів навчання, зміною характеру навчальної діяльності, технологій навчання, зростаючою різноманітністю організаційних форм навчання і свідчать про посилення інноваційних процесів в освіті. Одним з наріжних принципів інноваційної освіти, у тому числі і у сфері фізичної культури, є багатокритеріальний підхід, що припускає облік суперечливих інтересів в цілеспрямованні системи освіти, який зв'язує в єдине ціле завдання формування змісту фізкультурної освіти, його світоглядні і моральні аспекти, дає змогу врахувати національну і регіональну специфіку.

Саме такий підхід є одним із перспективних у вирішенні проблем формування готовності до розвитку фізичної культури у студентів ВНЗ, оскільки відкриває можливість конструктивної рефлексії, комплексного саморозвитку і формування особи, готової до самовизначення, самовдосконалення і саморозвитку в системі фізичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щокін Г. В. Управління соціальним розвитком: загальна концепція / Г. В. Щокін. — К.: МАУП, 2005. — 184 с.

2. *Теорія спорту: учебник / под. ред. В. Н. Платонова. — К.: Вища шк., 2001. — 424 с.*
3. *Пуні А. Ц. Проблема особистості в психології спорту: лекція для слухачів факультету підвищення кваліфікації / А. Ц. Пуні. — К., 2000. — 28 с.*
4. *Мічуда Ю. П. Функціонування та розвиток сфери фізичної культури та спорту в умовах ринку : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : спец. 24.00.02 / Ю. П. Мічуда ; Нац. ун-т фізичного виховання та спорту України. — К., 2008. — 39 с.*
5. *Льницький В. І. Фізичне виховання у навчальних закладах / В. І. Льницький, Є. А. Ясінський. — Тернопіль, 2000. — 260 с.*
6. *Гасюк І. Л. Організаційна структура державного управління фізичною культурою і спортом в Україні / І. Л. Гасюк // Університетські наук. записки: часопис ХУУП. — Х. : Вид-во ХУУП, 2010. — № 3 (35). — С. 195–203.*
2. *Platonov V. N. (2001) Teoryia sporta: ucheb. [Theory of sport: textbook], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.*
3. *Puni A. Ts. (2000), Problema osoby-stosti v psykhologii sportu: lektsiia dlia slukhachiv fakul'tetu pidvyschen-nia kvalifikatsii [The problem of per-sonality in the psychology of sports: lecture for students of the faculty of professional development], Yzd-vo HTsOLIFK, Kyiv, Ukraine.*
4. *Michuda Yu. P. (2008), "Function-ing and development of the sphere of physical culture and sports in the mar-ket conditions" Ph.D. Thesis, Physical education and sport, National Univer-sity of Physical Education and Sports of Ukraine, Kyiv, Ukraine.*
5. *Il'nyts'kyj V. I. (2000), Fizychnе vy-khovannia u navchal'nykh zakladakh [Physical education in educational in-stitutions], Ukrmedknyha, Ternopil', Ukraine.*
6. *Hasiuk I. L. (2013), Mekhanizmy derzhavnogo upravlinnia fizychnoiu kul'turoiu ta sportom v Ukraini, [Mechanisms of state management of physical culture and sports in Ukraine], Natsional'na akademiia der-zhavnoho upravlinnia pry Prezyden-tovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine.*

REFERENCES

1. *Schokin H. V. (2005), Upravlinnia sotsial'nym rozvytkom: zahal'na kont-septsiiia [Managed social network: gen-eral concept], MAUP, Kyiv, Ukraine.*